

Motion till riksdagen

1988/89:Jo733

av Roland Larsson och Anna Wohlin-Andersson (båda c)

Ökat stöd till ängs- och hagmarker

Naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet, Nola, är inne på sitt tredje år. Det statliga stödet uppgår 1988/89 till 20 milj. kr. fördelat lika mellan statens naturvårdsverk och lantbruksstyrelsen. Regionalt är det länsstyrelserna och lantbruksnämnderna som hanterar medlen.

Östergötlands län är det enskilda län som har störst areal naturbetesmark. Den inventering av ängs- och hagmarker som pågår i landet har efter 1988 års inventeringssäsong bekräftat detta. För Östergötlands del är resultatet över förväntan. Efter att ca hälften av länet är inventerat redovisas 8 500 ha naturligt gräsbärande mark. Denna areal har klassats vara av sådant värde att stöd till betesdrift borde utgå. Resultatet är inte lika positivt på andra håll i landet. Det är angeläget att påskynda insatserna för att bevara de artrika ängs- och hagmarker som finns kvar. Speciellt viktigt är detta i Östergötland och norra Småland då man här fortfarande kan uppleva hur landskapsbilden är påverkad av naturbetesmarkerna. Ca 30 % av landets arealhagmarker finns inom detta område. Flera arter som är starkt hotade har här sin bästa chans att överleva landskapsomvandlingen. Några exempel är finaögontröst, späd ögontröst och fältgentiana.

Det bidrag som betalats ut i Östergötland under 1988 har uppgått till 1,5 milj. kr. varav staten svarat för 1 milj. kr. och kommunerna för 0,5 milj. kr. Avtal omfattande 5 år finns med 500 djurhållare som svarat för att drygt 6 000 ha betesmarker ännu en tid får rätt vård. Behovet är tre gånger större, och dessutom bör ersättningsnivån höjas betydligt.

För det fortsatta arbetet med att rädda ängs- och hagmarkerna är det viktigt att statens bidrag ökar varje år tills man når den nivå att all kvarvarande florarik, ogödslad och betad naturligt gräsbärande mark kan få arealbidrag. Det har uppskattats att högst 100 000 ha av landets 480 000 ha betesmarker har en sådan flora att stöd bör utgå. Arealbidraget bör liksom hittills administreras av länsstyrelsernas miljövårdsenheter. Den del av Nolaverksamheten som hanteras av lantbruksnämnderna bör helt inriktas på att användas för bidrag till material som stängsel, dricksvattenanordningar och liknande för att underlätta betesdrift. Enligt budgetpropositionen sänks statens medverkan via lantbruksstyrelsen från 10 milj. kr. till 5 milj. kr. Minst oförändrad nivå är nödvändigt. Förutom de medel som finns tillgängliga på naturvårdsverket och lantbruksstyrelsen har även skogsstyrelsen och riksantikvarieämbetet vissa anslag som kan sägas vara inriktade på odlingslandskapet. Dessutom används en del av anslaget för skötsel av naturreservat m.m. till att teckna avtal med djurhållare om betesdrift inom skyddade områden.

Sammanlagt ytterligare ca 5 milj. kr. kan genom dessa anslag användas för bibehållandet av ett variationsrikt, öppet och artrikt odlingslandskap med starka bevarande intressen.

Statens naturvårdsverk har för 1989/90 äskat 20 milj. kr. för verksamheten under anslagspost B 6. De två närmaste åren därpå har man aviserat ett behov på 25 resp. 30 milj. kr. Ambitionsnivån för naturvårdsverket har varit att 60 000 ha betesmark skall kunna vårdas med hjälp av Nolamedel. Det motsvarar ca en åttondel av landets totala betesmarksareal. Enligt hittills framkomna uppgifter från den pågående ängs- och hagmarksinventeringen kan man räkna med att det finns högst 100 000 ha naturvårdsmässigt god hagmark kvar. En rimlig nivå är att all mark med kvarvarande ursprunglig flora kan erbjudas stöd för fortsatt betesdrift. Enligt rådande anvisningar för verksamheten ges bidrag med högst 300 kr./ha. Till detta kommer materialbidrag för stängsel. Resultatet har 1988 varit att kontrakterad areal har stötts med 350 kr./ha i genomsnitt. Denna summa bör öka så att det blir ekonomiskt intressant att beta naturbetesmarkerna i första hand och inte som nu i sista hand. En nivå på 1 000 kr./ha är en realistisk siffra i Nolastöd. Det innebär att statens engagemang inom en femårsperiod bör ha vuxit till storleksordningen 50–100 milj. kr.

Enligt budgetpropositionen skall för andra året i rad ingen ökning av Nolaverksamheten ske genom anslag B 6 till statens naturvårdsverk. Det är föreslaget oförändrat 10 milj. kr. Det är helt oacceptabelt att låta en ny verksamhet avstanna i uppbyggnadsskedet som nu sker. I takt med att inventeringen av ängs- och hagmarker i Sverige visar på värdefulla naturbetesmarker bör anslaget ökas. Även anslaget för Nola till lantbruksstyrelsen som föreslagits halveras bör räknas upp. Det är önskvärt att anslaget är kvar på minst oförändrad nivå, 10 milj. kr.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar höja anslagsposten B 6 till naturvårdsverket med 10 milj. kr. till 37,5 milj. kr. för utökning av Nolaverksamheten under budgetåret 1989/90,
2. att riksdagen beslutar höja anslaget för Nolaverksamheten till lantbruksstyrelsen från 5 milj. kr. till 10 milj. kr.

Stockholm den 19 januari 1989

Roland Larsson (c)

Anna Wohlin-Andersson (c)

Mot. 1988/89
Jo733